N°. 26. Donderdag 24 Juni 1915. 15de Jaargang.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900

OOST EN WEST

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

KOLONIAAL ARBEIDS- EN INFORMATIE-BUREAU „OOST EN WEST": TIJDELIJK HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

Uit de O. I. Mail.

De Gezondheidstoestand.

Hiermede staat het te Batavia, volgens de jongste mailberichten, veel beter. Volgens het cholera-rapport waren nog maar enkele gevallen in behandeling.

De gezondheidsdienst schrijft:

Het aantal inentingen tegen de cholera verricht, heeft tot heden 7 Mei 12 uur bedragen 30543. Met blijdschap is te constateeren, dat de Inlandsche bevolking blijkbaar zelf het belang van dit kleine ingrijpen inziet, zoodat zelfs kleine kinderen zonder geleiders aan komen om gevaccineerd te worden. Is in het vorige bericht medegedeeld, dat dit jaar, dank zij de medewerking van den kapitein der Arabieren een groot aantal Arabische vrouwen konden worden ingeënt, nu mag niet onvermeld blijven, dat eveneens dit jaar voor het eerst vele Bengaleezen, Bombayers, en verdere Britsch-Indiërs met hunne vrouwen en paranakans door de activiteit van het hoofd der Mooren, kwamen om te worden gevaccineerd.

De kampongs, waarin aanstaande Maandag zal begonnen worden, zijn: Tanah-Tinggi en Senen. Ook is er iederen dag een post in een der Chineesche wijken, waar echter de populariteit der inenting nog niet heel sterk is, — maar er is toch ook verbetering op te merken.

Geen pestzeilen meer.

Deelden wij vroeger mede, schrijft het „Soer Nbld.", dat in de residentie Soerabaja de ontzwaveling der kampongs, waar zich pestgevallen voordeden, is afgeschaft, thans heeft men ook in de andere afdeelingen afgezien van de uitzwaveling. Wel worden de woningen, waar zich een pestgeval heeft voorgedaan, ontzwaveld, doch niet meer worden als vroeger geheele kampongs, huis voor huis, ontzwaveld. De pestbestrijdingsdienst zit thans een beetje in de maag met de tallooze pestzeilen, welke door de gevangenissen alhier en te Malang zijn afgeleverd en heeft dan ook den directeuren dier inrichtingen verzocht, de verdere vervaardiging dier zeilen „tot nader order" te staken. Deze „nadere order" zal wel lang op zich laten wachten; men kan gevoegelijk aannemen, dat ook de ontzwavelingsproeven geheel mislukt zijn. En weer zijn dus vele, vele duizenden guldens ten koste gelegd aan een bestrijdingsmethode, welke gebleken is de grootste mislukking te zijn van alle tot dusver genomen proeven.

What next? vraagt het blad.

Een aanval.

De „Mak. Crt." deelt het volgende mede:

Den 3en Mei werden sergeant Stolting en fuselier Kroon opgedragen om zich van Paloppo naar Enrekang te begeven, teneinde als getuigen te worden gehoord in een krijgsraadzaak. Zij werden begeleid door een patrouille van de gewapende politie ter sterkte van 5 man. De sergeant S. liep wat vooruit. Op ongeveer 4 uur afstands van het bivak Paloppo werd het geleide plotseling aangevallen door een 50 man sterke bende.

Wat er op dien aanval geschiedde konden wij niet te weten komen, schrijft de redactie, maar 's middags om 5 uur kwamen de politie-dienaren met fuselier Kroon zonder sergeant Stolting in het bivak terug. Onmiddellijk rukte de detachements commandant, luitenant Geerlings, met 15 militairen uit om naar S. te zoeken. Hij vond het lijk in een ravijn tusschen Paloppo en Makale bijna getjintjangd.

3 Mei kwam luitenant Geerlings met het lijk van sergeant Stolting in het bivak te Paloppo terug. Thans is men doende contact met de bende te zoeken.

Van de Lampongsche districten.

Van bevoegde zijde werd aan „De Javabode" geschreven:

„Sedert eenigen tijd wordt in de bladen een discussie gevoerd over de geschiktheid van de gronden in de Lampongs voor landbouw. Daarbij wordt als uitgangspunt genomen een rapport over dit vraagstuk, door het landbouwdepartement opgemaakt.

Dat zoodoende een ontijdige bespreking geopend is over stukken, die niet openbaar gemaakt zijn en die ook niet openbaar gemaakt kunnen worden, is te betreuren en kan de ontwikkeling van de Lampongs geen goed doen.

Uit het bewuste rapport kan worden medegedeeld, dat volstrekt niet alle terreinen in de Lampongs voor landbouw ongeschikt worden verklaard, al luidt de slotsom ook niet, dat „de gronden van heel de Lampongs superieur zijn", zooals „zij die het weten kunnen en uit eigen ervaring weten" zeggen („Javabode" van 9 April j.l.)

Het is volstrekt niet de bedoeling van de regeering zich over deze zaken in geheimzinnigheid te hullen. Alleen, het tijdstip voor publicatie is nog niet gekomen.

Toen in December van het vorig jaar de directeur van landbouw met enkele ambtenaren van zijn departement de Lampongs bezocht, trof het hem, hoe weinig landbouwkundige gegevens men eigenlijk bezat over dit gewest. Dr. Lovink vormde toen reeds het plan, het vraagstuk van de agronomische ontwikkeling van het gewest eens stelselmatig te laten onderzoeken. Op verzoek van de spoorwegautoriteiten deed hij, in Januari van dit jaar, een onderzoek instellen naar de hoedanigheid van gronden in de nabijheid van het spoorweg-tracée in Zuid-Sumatra. Daarbij werd dus een onderdeel — het onderzoek van de bodemgesteldheid — voor een deel van het gebied verricht, zoowel door een plaatselijke terreinopname, als door laboratorium-onderzoek van grondmonsters.

Het spreekt van zelf, dat de geheele agronomische bestudeering van Zuid-Sumatra behalve bodem-onderzoek tal van andere vraagstukken omvat. Noodig is, dat de leiding ervan in één hand blijft. Zij zal worden toevertrouwd aan Dr. Cramer, die tot voor kort Dr. van Hall aan het hoofd van het Instituut voor Plantenziekten en Cultures vervangen heeft en daardoor nog niet anders dan een voorloopig begin met het onderzoek heeft kunnen maken. Aan het uitwerken van onderdeelen, waarbij natuurlijk verschillende technische afdeelingen van het departement zullen medewerken, is men nog niet toe.

De stelselmatige, grondige bestudeering van Zuid-Sumatra zal vermoedelijk heel wat tijd vorderen. Heeft zij eenmaal tot bepaalde conclusies geleid, dan zullen deze, met de gegevens, waarop zij gebouwd zijn, worden gepubliceerd. Men mag verwachten, dat, wanneer aldus voor een nieuw ontsloten gebied „opening van zaken" gegeven wordt, de ontwikkeling ervan door toestrooming van Europeesch kapitaal slechts bevorderd kan worden, aangezien het zal leiden tot het vermijden van fouten en het voorkomen van teleurstellingen, terwijl ook in menig opzicht de inlandsche landbouw door een dergelijk onderzoek gebaat zal worden."

Naar aanleiding hiervan schrijft het „Bat. Nwsbl." een artikel, waarin er op wordt gewezen, dat men beter zou doen eerst een onderzoek te laten doen naar het watervraagstuk, niet het bevloeiingswater, maar het drinkwater. Het luidt o.m.:

Dit komt niet aan den dag en schijnt op verschillende plaatsen, waar men het beproefd heeft, ook niet in putten te bekomen te zijn. Het grootsche onderzoek zou onwillekeurig gelijkenis met een Kamper-streek aannemen, wanneer het het zegel der wetenschap mocht hechten aan den bodem en de luchtgesteldheid als gunstige factoren voor den landbouw, terwijl het land tengevolge van zijn watergebrek onbewoonbaar was voor de menschen, die voor dezen landbouw noodig zijn.

De primaire vraag voor de Lampongsche districten is niet, of de bodem zich aanpast aan de eischen van den een of anderen tak van landbouw, maar of de bodem zich aanpast aan de eischen, die voor menschelijke bewoning gesteld worden.

Loopt deze primaire vraag niet gevaar bij het onderzoek verwaarloosd te worden?

Door het Departement van Landbouw kan zij toch niet tot eene oplossing gebracht worden. Zij moet beantwoord worden door boringen naar artesisch water, welke bezigheid tot de taak van het Departement van Gouvernementsbedrijven behoort. Zou het daarom, ter voorkoming van noodeloos werk, niet wenschelijk zijn dat het Departement van Landbouw zijne „agronomische bestudeering" liet rusten om vooraf door het Departement van Gouvernementsbedrijven te doen onderzoeken, of het onmisbare drinkwater, dat niet boven den grond verschijnt, in de Lampongsche districten soms onder den grond voorkomt?

In verband hiermede wijst de „Javabode" op het artikel in het „Tijdschrift voor B B", waarin A. Coomans Jr. leider der kolonisatie-proeven, schrijft over de economische ontwikkeling der Residentie Lampongsche Districten.

Hij is hoopvol gestemd, maar meent, dat er gebrek aan werkkrachten en behoefte aan crediet is.

Inlandsche ambtenaren.

Meermalen werden in onze rubriek „Wat de Inlander zegt" klachten van Inl. ambtenaren overgenomen. Thans lezen wij in „De Javabode":

„Volgens een missive van ouden datum moeten inlandsche ambtenaren, wier dienstijver en gedrag stof tot aanmerkingen hebben gegeven, daarover worden onderhouden, terwijl in de conduitestaten behoort te worden vermeld of de betrokkenen terzake bereids zijn terecht gewezen, en of alsnog eene regeeringsmaatregel te hunnen aanzien noodig of nuttig wordt geacht.

In deze aanschrijving ligt opgesloten, dat indien in de conduitestaten van de hierbedoelde Inlandsche ambtenaren minder gunstige aanteekeningen omtrent gedrag en dienstijver voorkomen, de betrokkenen daarmede in kennis moeten worden gesteld.

De Gouverneur-Generaal acht het nu gewenscht, naar per circulaire aan de residenten wordt meegedeeld, dat in den vervolge ook aan de door de Hoofden van gewestelijk bestuur aangestelde Inlandsche ambtenaren en beambten, voor zoover althans over hen conduitestaten plegen te worden ingediend, inzage wordt gegeven van alle in hunne conduitestaten voorkomende ongunstige en minder gunstige aanteekeningen over dienstijver en gedrag, alsmede van aanteekeningen, die betrekking hebben op fouten en karaktergebreken, welke hunne bevordering in den

weg staan of onzeker maken en waarvan zij zich bij tijdige waarschuwing wellicht kunnen beteren."

Een Centraal Rubberstation en een Rubberfabriek in Indië.

Ten vervolge op hun circulaire van 28 November 1914 in zake de oprichting van een centraal Rubberstation met bijgevoegde concept-statuten deelt de commissie van voorbereiding voor de oprichting van een Centraal Rubberstation, bestaande uit de heeren: J. G. H. de Voogt, voorzitter, T. Ottolander, W. C. Loudon, G. G. Schrieke en Dr. A. A. L. Rutgers, mede, dat door de tot dusver verkregen toezeggingen de oprichting van het Centraal Rubberstation ten volle verzekerd is.

De oprichtingsvergadering zal worden gehouden op Woensdag 2 Juni, des morgens te negen uur, in de societeit te Bandoeng.

De „Javabode" schrijft:

Het is (onzes inziens niet voldoende) bekend dat op Singapore een Nederlandsche Rubberfabriek bestaat voor de bewerking van Gutta Percha en Caoutchouc.

Vooral de caoutchoucfabriek, waarin alle mogelijke rubber-artikelen worden gefabriceerd, heeft in de laatste jaren een groote vlucht genomen, hetgeen voor een groot deel te danken is aan de oprichting in 1913 van twee eigen kantoren op Java, waardoor de relaties der Ned. Guttapercha Mij. met de Nederlandsch Indische Industrie, zich zeer belangrijk hebben uitgebreid.

Uit de groote stijging van het exportcijfer naar Java bleek duidelijk, dat bedoelde fabriek in eene bestaande behoefte van dat land voorziet en bij het uitbreken van den oorlog kon deze fabriek het bewijs leveren dat Indië, wat rubber-artikelen betreft, geheel onafhankelijk van Europa is.

Daar deze maatschappij haar eigen rubberondernemingen op Java bezit, van welke een groot deel der benoodigde grondstof wordt betrokken, is reeds geruimen tijd geleden de mogelijkheid overwogen, om hier op Java eveneens een fabriek op te richten, speciaal voor het vervaardigen van technische rubberartikelen, gebruikt in de suikerindustrie. Als het grootste bezwaar hiertoe wordt echter beschouwd het groote vochtgehalte van het Javaklimaat, hetwelk vooral in den langen regentijd een slechten invloed moet hebben op de te maken artikelen.

Proeven zijn reeds genomen, doch uit den aard der zaak is het nog niet mogelijk vast te stellen, of de vervaardigde artikelen zich in de practijk even goed houden als dit het geval is met de voorwerpen die in Singapore worden gemaakt.

Blijkt dit echter wel zoo te zijn, dan zal zoo spoedig mogelijk een bijfabriek op Java worden opgericht. Ofschoon hiermede speciaal het maken van technische artikelen zal worden beoogd, zal alsdan ook getracht worden autobanden te vervaardigen, hetgeen echter niet zal kunnen geschieden, voordat de industrie in Europa weder normaal zal zijn.

Het betrekken van canvas — (een voornaam onderdeel) — gaat bijvoorbeeld nu met vele moeilijkheden gepaard, daar de meeste fabrieken, die deze grondstoffen vervaardigen, in België en Noord-Frankrijk gelegen zijn.

Ook het betrekken van chemicaliën gaat momenteel bezwaarlijk. Waar verder met ongeroutineerd personeel (Inlanders en Chineezen) zou moeten worden gewerkt en de nieuwe automobielband in de praktijk zou moeten bewijzen gelijkwaardig aan het Europeesch product te zijn, behoeft het wel geen betoog dat in den eersten tijd van het werken der Java-fabriek van autobanden geen groote resultaten kunnen worden verwacht.

PERSONALIA.

W. F. den Broeder. †

Op 8 Mei j.l. is te Batavia in den leeftijd van 69 jaren overleden de heer W. F. den Broeder, gedurende lange jaren inspecteur bij het lager onderwijs in de eerste afdeeling, met standplaats Batavia. De overledene, versierd met het ridderkruis van de orde van Oranje Nassau, verliet ongeveer 4 jaren geleden 's lands dienst en stond bekend als een uitnemend paedagoog.

Tjipto.

In de „N. Midden Java" lezen wij, dat Tjipto, dadelijk na het uitbreken van de pest te Solo, den resident van dat gewest verzocht heeft zijn diensten geheel belangeloos ter beschikking van het bestuur te mogen stellen ter bestrijding van de pest. De resident heeft over dit verzoek met Buitenzorg gecorrespondeerd en als resultaat hiervan ontving dr. Tjipto onlangs een gouvernementsbesluit, waarin hem te kennen werd gegeven, dat van zijn aanbod geen gebruik kon worden gemaakt. Naar aanleiding van die weigering heeft dr. Tjipto besloten het onderscheidingsteeken der Oranje Nassau-orde, door hem indertijd van de regeering ontvangen als bewijs van waardeering zijner goede diensten, bij de pestbestrijding in het Malangsche, aan de regeering terug te zenden, wijl hij na de weigering der regeering op de onderscheiding, hem van de zijde dierzelfde regeering te beurt gevallen, geen prijs meer meent te kunnen stellen.

De „Javabode" schrijft naar aanleiding hiervan:

„In sommige persorganen is de weigering van de Regeering afgekeurd en sommige hebben gevraagd naar de motieven van de Regeering.

Ons dunkt, dat die motieven gemakkelijk zijn te vinden.

Reeds in ons nummer van 19 Febr. meenden wij er op te moeten wijzen, dat de heer Tjipto Mangoenkoesoemo in plaats de rustige betrekking van geneesheer te frequenteeren en blijkbaar nog niet genezen na zijn gedwongen verblijf in Nederland, weder het oorlogspad tegen de Ned. Indische regeering had betreden.

De pestbestrijding vraagt een rustige bestrijding, een absoluut gehoorzamen aan den leider, die met de bestrijding is belast. De antecedenten van den heer Tjipto Mangoenkoesoemo zijn er niet naar om te verwachten, dat hij zich alleen tot de bestrijding zal bepalen.

Hij heeft zich een vijand van de Regeering getoond en van den vijand aanvaardt men geen diensten.

Zeer zeker toont het terugzenden van de Oranje Nassau-orde door Tjipto, karakter, maar bij het apprecieeren van deze daad worde niet vergeten, dat tusschen het geven van de onderscheiding aan den heer Tjipto en het weigeren van de Regeering om hem weder tot de pestbestrijding toe te laten, er heel wat is voorgevallen, dat de vraag wettigt, of het der Regeering niet aangenaam is dat deze onderscheiding niet meer de borst van Tjipto siert".

Assistent-Resident Borel naar Pasoeroean.

Toen de heer Borel met zijn familie op 8 Mei j.l. met den trein van 6.25 van Buitenzorg vertrok, waren er, niettegenstaande het vroege morgenuur, velen aanwezig om den scheidenden assistent-resident uitgeleide te doen.

Naar patria.

De heer I. Scheltema de Heere, agent van de scheepsagentuur te Semarang, tevens lid van de Kamer van Koophandel, consulair agent voor Italië en lid van de commissie van bijstand in het beheer van de haven aldaar, verlaat in den loop van de maand Juni a.s. Semarang voor goed.

Overplaatsing.

Naar de „Nw. Midden Java" verneemt, is de heer van Oostveen, directeur der gevangenis te Djokja, voornemens binnenkort ontheffing van deze betrekking te vragen, in welk geval hij weer als kapitein-kwartiermeester bij het leger zal worden teruggeplaatst.

Suriname.

In ons nummer van 27 Mei deelden wij het een en ander mede uit een reeks artikelen in het blad „Suriname", handelende over de door de Koloniale Staten goedgekeurde verordening „houdende bepalingen omtrent het uitmeten en afpalen, geheel of gedeeltelijk, van terreinen, waarvoor tot het een of ander doeleinde concessie is verleend".

Het blad zet de zeer gedocumenteerde kritiek op de verordening voort, en eindigt het slotartikel, in het nummer van 11 Mei, met deze woorden: „Ten slotte spreken wij de hoop uit, dat, waar Bestuur en Staten te kort schoten in kracht om een behoorlijke regeling tot stand te brengen, de Moederlandsche Regeering gronden moge vinden om de gevoteerde, ondeugdelijke verordening, geboren uit gebrek aan grondige kennis van het onderwerp, hare goedkeuring te onthouden. Dit is een der weinige gevallen, waarin zulk een optreden gerechtvaardigd zou zijn".

Onzerzijds spreken wij den wensch uit, dat de Regeering hare goedkeuring van de verordening, waaraan ook naar onze meening groote fouten kleven, zal doen voorafgaan door een onderzoek van een of meer deskundigen hier te lande.

* * *

Aan een beschouwing van het blad „Suriname" van 18 Mei over de rede, waarmede de Gouverneur het nieuwe zittingjaar der Koloniale Staten heeft geopend, ontleenen wij het volgende:

„Ook wij verheugen ons over de mededeeling, dat de overeenstemming betreffende de grensregeling op een deel der Marowijne tusschen de regeeringen der Fransche republiek en van het Moederland tot stand kwam. Vaag, meer dan vaag klinkt daarnaast de mededeeling, dat de mogelijkheid van het verleenen van concessies voor goudexploitatie op de rivier daarmede nader gekomen is. Heeft hier de verlokking tot gewichtig doen de schuld aan deze groote vaagheid, welke eventueele aanvragers nog een poosje zal afhouden, zoo niet totaal afschrikken? Niet ieder is een Tiffany, die wachten kan, jaren en jarenlang."

Het blad zoekt o. i. in verkeerde richting en verliest uit het oog, dat bij de oplossing van grenskwestiën, de diplomatie zich — om een beeld te gebruiken niet aan de diplomatie ontleend — beweegt als een luis over pasgeteerd zeildoek. Wij vreezen, dat de heer Tiffany nog lang zal hebben te wachten. De overeenstemming is immers verkregen voor een deel van de Marowijne. Hoeveel jaren zal de diplomatie nog voortsukkelen vóór er ook over het andere deel van de rivier overeenstemming wordt verkregen? En hoeveel tijd zal daarna zoek gemaakt worden om tot overeenstemming te komen omtrent de concessie-voorwaarden?

* * *

Bij de behandeling van de begrooting voor 1916 in de Koloniale Staten is er van meer dan éëne zijde de aandacht op gevestigd, dat het bestuur niet genoeg reklame maakt voor de kolonie. In verband daarmede schrijven wij uit een artikel getiteld: „Nederland en zijne Koloniën", in „Neerlandia" van Juni eenige brokstukken over:

„Er is nog altijd een kunst, die wij Nederlanders slecht verstaan; dat is: reklame maken.

Gelukkig maar, zegt gij. Ja, tot zekere hoogte, mogen wij daar blij om zijn. Wij houden niet van schetteren. Er zijn volken, die al te prat gaan op wat zij in de wereld doen en beteekenen, en er, voor ons gevoel, hinderlijk mee te koop kunnen loopen.

Aan den anderen kant, levende te midden van naties die terdege laten gelden wat zij waard zijn, doen wij verkeerd al te bescheiden te wezen. Het is met staten als met menschen; wie zich achteraf houdt, wordt zelden door anderen naar voren gehaald. En in de gemeenschap der volkeren gelijk in den omgang der menschen wordt

men vaak geteld naar de waarde, die men toont zich zelf toe te kennen."

Naar aanleiding van de in April te Amsterdam gehouden tentoonstelling bij gelegenheid van het 15de Nederl. Natuur- en Geneesk. Congres wordt o. m. gezegd:

.... „Hoe dit zij, een tentoonstelling, die aldus laat uitkomen, hoe wij ons tegenwoordig van een plicht tegenover onze koloniën en tegenover de wetenschap kwijten — de tijd, dat wij dien plicht verzaakten, ligt achter ons — zou wijd en zijd in ons land bekendheid moeten hebben verkregen. Maar toevallig troffen wij een ontwikkeld landgenoot, die gewoon is met zijn volk mee te leven, — hij had er niet eens van gehoord, en van wat die wetenschappelijke reizigers, wier werk werd getoond, hadden gedaan, daarvan had hij slechts een zeer vage voorstelling. Van hun namen kende hij er nauwelijks een enkele. Van het heldhaftige van vele dier reizen had hij slechts een flauw vermoeden. En die vreemdeling in het Jeruzalem waar hij woont,is geen uitzondering. Menigeen zal de namen kunnen noemen van beroemde Engelsche, Duitsche en Fransche ontdekkinsreizigers en iets van hun daden weten te vertellen, maar kent niet de moedige en bekwame mannen, die zijn eigen volk op dat gebied bezit. Wat weet in doorsneê de Nederlander van de roemruchtige expedities naar Nieuw Guinea en Suriname?"

* * *

In dank ontvangen het jaarverslag van de Surinaamsche Bank over 1914, d. i. het laatste jaar van het tweede 25-jarige tijdvak van het bestaan der Bank.

Als naar gewoonte geeft het verslag belangrijke beschouwingen over den economischen toestand der kolonie en over den stand der verschillende cultures.

* * *

In een oorlogs-missie-vergadering op Sakramentsdag te Essen gehouden — zie „N. R. Crt." van 11 Juni, ochtendblad A — zeide Bisschop Doering, een Jezuïet uit Poona in Indië, o. a.:

.... „In den oorlog zien zij (de heidenen) nu het tegendeel van liefde; zij zien, hoe de Europeesche mogendheden, die beschaafde volken, elkaar verscheuren en steeds nieuwe, gruwelijker moordtuigen bedenken. Dat moet indruk op de heidenen maken. Als wij na den oorlog terugkeeren, zullen wij missionarissen stellig moeten hooren: Hervormt gij, christenen, liever eerst u zelven, wij heidenen, zijn beter dan gij".

Een donker gepigmenteerde vriend, niet bepaald een heiden, die onze aandacht op dit stuk in de „N. R. Crt." vestigde, toonde zich zeer gegriefd over de smalende wijze, waarop van zekere zijde steeds gesproken wordt over de gekleurde rassen, die in den oorlog medestrijden.

„Voeren negers — zoo vroeg hij — op barbaarscher wijze oorlog dan de blanken? De Amerikaansche Indianen gebruikten in vroeger tijden vergiftigde pijlen in den oorlog, maar is dat erger dan vergiftige gassen? Het is waar, scalpeeren doet men in dezen oorlog niet, maar men kan er toe komen.

Dat smalen over de gekleurde rassen is ongemotiveerd. Wat zijn de tijden veranderd! Het is nog niet zoo lang geleden, dat van overheidswege maatregelen moesten genomen worden om Berlijnsche bakvischjes te verhinderen minnebrieven te schrijven aan pik-zwarte swells in de Afrikaansche koloniën".

Zoo heeft ieder zijn grieven in dezen afschuwelijken oorlog.

* * *

H. M. de Koningin heeft voor den arbeid der Broedergemeente in Suriname *f* 500 beschikbaar gesteld.

Curaçao.

De „Curaçaosche Crt." van 21 Mei j.l. schrijft:

„Naar wij vernemen heeft de hier gevormde commissie tot inzameling van gelden voor de noodlijdenden op de benedenwindsche eilanden in het geheel aan den Gouverneur afgedragen *f* 5.979.40.

Hiervan is ingezameld op Curaçao *f* 5367.77, op Bonaire *f* 40.—, op Cuba *f* 317.18, in Barranquilla *f* 154.15 en in Caracas *f* 100.—."

Hoe welkom zullen hun de hier te lande en in Nederlandsch-Indië verzamelde gelden zijn!

* * *

Blijkens een in hetzelfde nummer van dat blad voorkomende bekendmaking, zou op 25 Mei om 8 uur 's avonds, in de zaal van den Kolonialen Raad een algemeene openbare vergadering worden gehouden van de op te richten Curaçaosche Vereeniging tot Bevordering van het Vreemdelingenverkeer.

* * *

Jammer genoeg komen op de kusten van het eiland Curaçao nog al eens schipbreuken voor. Zoo lezen we, dat 18 Mei j.l. het Nederlandsche barkje „Maria Victoria", vertrokken met bestemming naar Bonaire, reeds op de hoogte van Klein Curaçao was, toen het schip door den stroom gedreven naar de Oostpunt van Curaçao afzakte en door golfslag op de kust geworpen werd.

Alle opvarenden konden zich redden en een gedeelte van de lading werd geborgen. Het schip sloeg bij Punt Canon te pletter.

* * *

Het weekblad „De Wekker" verzuimt zelden in zijne kolommen het volgende desideratum op te nemen.

„En Curaçao's ingezetenen wenschen voor zich en de overige eilanden der kolinie het recht, om volgens een kiesstelsel, dat de betaling van zeker quantum belasting tot grondslag heeft en waarbij met de capaciteiten rekening wordt gehouden, vertegenwoordigers hunner belangen te kiezen en naar den Kolonialen Raad af te vaardigen".

WAT DE INLANDER ZEGT.

Hulp aan Mekkagangers. Een comité is opgericht om Inlanders, afkomstig uit N.-I., die zich thans in Mekka bevinden en tengevolge van de ongunstige tijdsomstandigheden daar in nood verkeeren, financieele hulp te verleenen. Een circulaire is afgegaan om de geloofsgenooten tot deelneming en offervaardigheid aan te sporen, welke, behalve door het comité, mede onderteekend is door R. A. A. Achmad Djajadiningrat, regent van Serang, Hadji Hassan Moestapa, Hoofdpangoeloe van Bandong, Dr. D. A. Rinkes, adviseur voor Inlandsche zaken te Weltevreden, R. Pangoeloe Tapsir Anom, Hoofdpangoeloe te Solo, R. O. S. Tjokraminoto, President van de „Centrale S. I." te Soerabaja.

(„Pantjaran Warta").

Een Droom. De „Warta Hindia" vermeldt een „droom" van een „Mohamedaan", waarin deze beweert gezien te hebben, dat de Entente-mogendheden bezig zijn vergiffenis aan Turkije te vragen, onder aanbieding van de meest waardevolle geschenken en de noodige schadevergoedingen. De landstreken, die vroeger aan dit Rijk ontnomen werden, zullen teruggegeven worden. Keizer Wilhelm en Keizer Frans Jozef zullen de Islam omhelzen en daarna ter bedevaart naar Mekka gaan. Wat een mensch toch niet droomen kan, zoo teekent de redactie hierbij aan.

Een aanschrijving. Volgens de „Pewarta Deli" heeft de directeur van B.B. alle residenten aangeschreven hem een opgave in te dienen van alle in hun gewest verschijnende Inlandsche bladen.

„Als ik eens Mantri politie was", zoo schrijft iemand in hetzelfde blad, dan zoude ik alle kleine wetsovertredingen aanbrengen, maar tegelijkertijd de overtreders aan het verstand brengen, dat zij zich kunnen vrijkoopen, door „biergeld" af te staan. De Inlandsche geëmployeerden op de verschillende perceelen zal hij opzoeken en wee degenen, die hem niet naar behooren ontvangen, niet naar behooren te eten en te drinken, voornamelijk bier geven, hij zal hen op de uitbetalingsdagen wel weten te vinden, want op die dagen wordt er gewoonlijk onder die heeren gedobbeld. En als zij dan niet behoorlijk over de brug komen, zullen zij vervolgd worden. Vrees, dat zij hem zullen aanklagen, koestert hij niet. En dan nog, al wordt hij aangeklaagd en zijn geknoei bewezen, hij heeft zich in al dien tijd zoo rijk gestolen, dat hij voor zijn verder leven genoegelijk van de renten van zijn kapitaal kan leven.

De oorzaak van wantrouwen. Veel heeft het Gouvernement reeds voor het welzijn van den Inlander gedaan, verklaart de Tjaja Hindia. De loemboengs, het volkscredietwezen, opgericht, de plaatselijke kassen naar de Gouvernementskantoren overgebracht, ziedaar eenige maatregelen, die u de goede bedoelingen van de Regeering in herinnering brengen. En toch heerscht er nog wantrouwen bij den kleinen man! Dit komt, doordat de Europeesche ambtenaren in de eerste plaats niet op de hoogte zijn van taal, zeden, gewoonten en denkwijze van den Inlander. Maar ook de Inlandsche hoofden begrijpen dikwijls hun eigen landgenooten niet. Er is een scheiding, een diepe niet te overbruggen kloof, tusschen de meesters en het volk. De bevelen van het Europeesch bestuur worden plichtmatig uitgevoerd; men gaat als een machine te werk, zonder na te gaan op welke wijze die bevelen het best in het belang van den kleinen man moeten worden opgevolgd. Vandaar dat de bevolking in de meening verkeert, dat deze bevelen er toe dienen om haar financieel tekort te doen en het leven onaangenaam te maken. De Inlandsche hoofden moeten meer bevoegdheden en meer zelfstandigheid verkrijgen; van zelf zullen zij dan grooter verantwoordelijkheid te dragen hebben. De bevelen, van hooger hand gegeven, moeten eerst goed duidelijk gemaakt worden, opdat de kleine man er de bedoeling van begrijpt. Maar daarom is 't ook zoo noodig, dat de ambtenaren hem begrijpen, zijn taal kennen, op de hoogte zijn van zeden en gewoonten, denkwijze, enz. Gebeurt dat niet, dan is 't, alsof een stomme tot een doove spreekt.

Afgescheiden hiervan is N.-I. van de vroegste tijden af door de vreemdelingen als een exploitatieveld beschouwd. Op het gebied van landbouw en nijverheid werden de Inlanders uitgebuit, als een visch, die in zijn eigen vet gebraden wordt. In hun eigen land terug gekeerd, leven die vreemdelingen er goed van, genieten van het pensioen (makan pensioen), dat feitelijk is weggehaald van de vette laag van den grond, waarvan de eigenaar zelf tot slaaf gemaakt werd. Oorspronkelijk in het land gekomen om handel te drijven, brachten de omstandigheden het mede, dat zij in het bezit van gronden en landen kwamen en daardoor meer in directe aanraking met hoofden en bevolking. Zeker, van lieverlede hebben zij getracht de bevolking tot ontwikkeling en haar daardoor tot aanhankelijkheid te brengen. Als de jager met het geweer in de hand in een bosch verschijnt, zullen de apen wegvlieden, maar komt hij met een tros pisangs, dan zullen zij naar hem toe komen en de pisangs uit zijn hand aannemen en opeten, ja uit dankbaarheid zullen zij de klappers voor hem uit de boomen halen. Zoo heeft de vreemdeling zich ook op listige wijze van de gehegenheid van den Inboorling meester gemaakt.

Nu is 't de plicht van het Gouvernement, dat er ambtenaren over de bevolking gesteld worden, beschaafd en ontwikkeld, die te waken hebben voor het welzijn van den kleinen man en te zorgen dat de Hormat-circulaire No.

2014 correct wordt opgevolgd. Dan zal de Inlander niet langer beschouwd worden als een gevaarlijke vijand, maar als een trouwe vriend. 't Is zoo jammer, dat men nog steeds voortgaat met den kleinen man te bedriegen en uit te zuigen. De Inlanders gevoelen zich niet als onderdanen van de Nederlanders individueel, maar van het N.-I. Gouvernement en hebben zich als zoodanig onder de driekleurige vlag geschaard. Zij zeggen dan ook, dat 't niet noodig is van de Hollanders individueel te houden. De Hollanders en andere vreemdelingen worden beschouwd als een gevaar, een vergif voor den Inlander. De ambtenaren doen anders dan de Regeering wil. Deze ziet dit zelf in, vandaar die circulaire No. 2014. De ambtenaren van den Waterstaat maken verantwoordingen en werklijsten op, die niet overeenkomstig de waarheid zijn. Er wordt meer verantwoord, dan in werkelijkheid is uitgegeven. Zijn dit geen bloedzuigers-praktijken? De Inlanders weten dat heel goed en beschouwen zich zelve daardoor benadeeld. Komt 't te pas, dat zij door weer en wind alles moeten dragen, om het den ambtenaren zoo gemakkelijk mogelijk te maken? Er is een ambtenaar bij de post en telegraphie, die bekend staat als een knoeier (zijn naam wordt genoemd en een uitvoerig relaas wordt gegeven van de gepleegde knoeierijen). 't Wordt tijd, dat het Gouvernement met krasse hand een eind maakt aan al het geknoei. 't Is toch te gek, dat in den tegenwoordigen tijd, in verschillende takken van dienst nog ongestraft zulke onregelmatigheden kunnen plaats hebben. Een slecht voorbeeld wordt gegeven aan den Inlander, die al te zeer geneigd is om den Europeaan na te volgen.

WAT DE CHINEES VERTELT.

De verhouding tusschen China en Japan. Een inzender, die zich Selecting in de „Perniagan" teekent, beschrijft hoe de Chineezen over China en Japan oordeelen. De lezers weten 't, schrijft hij, dat Japan aan China verschillende eischen gesteld heeft. De aanwezigheid van troepen aan de grenzen heeft daaraan de noodige kracht bijgezet. Nog staan andere troepen gereed om op te rukken, als door China aan die eischen geen gevolg gegeven wordt. Mijns inziens — alzoo de verhaler — zijn deze eischen overdreven en ongehoord. De Japanners doen als roovers, die eerst het huis onderste boven hebben gehaald, daarna met de revolver in de eene hand en met de blanke sabel in de andere hand, den bewoner dreigen om ook de sleutels der kasten af te geven. Als een gewoon mensch zoo doet, wordt hij voor een roover aangezien en als zoodanig behandeld. Maar een Rijk mag, naar het schijnt, zoo iets ongestraft doen. En de andere zoogenaamde „beschaafde staten" zien en laten 't toe, alsof 't heel mooi is en alsof 't zoo behoort. Geen wonder, dat de Chineezen er alles behalve over gesticht zijn, noch over de houding van Japan, noch over de houding van Europa en daarom zichzelve recht en genoegdoening trachten te verschaffen: te beginnen met het organiseeren van een boycotbeweging en met een adres om den President der Chineesche Republiek te bewegen de Japansche eischen af te wijzen, wat er ook van komen mocht. Maar 't schijnt, dat de President langs vredelievenden weg aan de geschillen een einde wenscht te maken, door hier en daar wat toe te geven, als maar niet te kort wordt gedaan aan de rechten van China en de Chineezen.

Ook de Chineezen in Ned.-Indië voelen mee met hunne stamgenooten in het Chineesche vaderland. Zij, die werkelijk China een goed hart toedragen, zijn van oordeel, dat het thans de tijd nog niet is, om dat „volk van het ras der krielkippen" te weerstreven, dat het beter is thans maar toe te geven. China heeft geen leger, sterk genoeg geoefend om zich met het Japansche te meten, het heeft geen vloot, geen duikbooten, geen luchtschepen, geen Zeppelins, kortom geen macht, die Japan zou kunnen weerstaan. Een oorlog met Japan zou China nog meer achteruit brengen. Een inwilliging van enkele eischen van Japan, zou een verdrag van China met Japan tengevolge kunnen hebben, wat China ten goede zou kunnen komen, daar er een oorlog door voorkomen wordt en aan China den tijd gegeven om zich langzamerhand te versterken, terwijl het zich op de werken van den vrede toe blijft leggen. Er zal ook wel een tijd komen, dat wij de „krielkippen" ons land kunnen uitjagen.

Het is voor de Chineezen wel aangenaam, deze redeneeringen aan te hooren, want als de tijd eenmaal daar is, dat China sterk genoeg is geworden, dan zal het niet alleen de bangsa katé (de krielkippen), maar ook de Europeanen uit zijn Rijk kunnen verdrijven.

Doch aan den anderen kant, als wij nu beginnen met toe te geven, zal Japan zich natuurlijk heer en meester in China gevoelen, zich met de binnenlandsche zaken gaan bemoeien en die op eigen manier willen regelen. Spionnen zullen overal in dienst gesteld worden, om onze gangen na te gaan. Zal Japan het toestaan, dat wij uitbreiding aan ons leger en onze vloot geven? Dit moeten wij bedenken: een samengaan met Japan kan China hetzelfde lot bezorgen, dat Korea heeft ondergaan. Korea kon 't indertijd niet schelen, dat het door Japan veroverd en verwoest werd. Wat is nu het geval? De Japansche politiek is er zóó ingericht, dat Korea door Japanners en Japansch gezinden wordt bevolkt, die de Japansche heerschers nog dank zullen zeggen, dat zij in het land gekomen zijn om Korea te onderwerpen. Japansche vrouwen toch worden in 't land gezonden, schoon en jong, die met Koreaansche mannen in het huwelijk treden. De kinderen worden later naar Japan gezonden om op Japansche wijze groot gebracht te worden. Korea zal langzamerhand een bevolking krijgen van „imitatie-Japanners", die zich één gevoelen met de Japansche politiek. Maar wij Chineezen, wij die 400 millioen sterk zijn in aantal, moeten wij getrapt worden, zooals Korea getrapt werd? Een rechtgeaard Chinees kan zich niet met dit gevoel vereenigen. Wat ook President Yuan Shi Hai beslissen moge — en aan zijn beleid wordt niet getwijfeld — wij moeten beginnen met den Japanschen handel een flinke deuk te geven. De Chineezen op Java drijven veel handel in Japansche goederen, waarop veel verdiend wordt, zoowel door Chineezen als Japanners. Maar moeten wij nu nog die voordeelen van de Japanners accepteeren? En zouden wij werkelijk zooveel schade lijden, als wij geen handel meer met Japan dreven? Selecting raadt den Chineezen aan, uit liefde voor het Chineesche vaderland, die voordeelen op te geven; hij prijst de boycot-beweging aan, inzameling van gelden om China in geval van oorlog met Japan, geldelijk te steunen. Toen de Indische leening van $62\frac{1}{2}$ millioen gesloten werd, hebben vele Chineezen er aan meegedaan om die te doen slagen, zegt hij. Dit deden zij voor Nederland. Laten zij nu toonen, als het er op aan komt, wat zij voor het Chineesche vaderland kunnen doen.

Ach, zegt H. H. H. in een ander nummer van de „Perniagan", het lawaai, dat over Japan gemaakt wordt, is als een storm in een glas water. Een enkele boycot, al het geschrijf in de kranten, wat geeft dàt? Japan lacht er om. Ook door andere middelen moeten wij toonen China tegenover Japan te willen bijstaan.

Van Vreemde Koloniën.

De Wet.

De Wet veroordeeld tot 6 jaar gevangenisstraf en 2000 P. St. Boete. Door de belangrijke gebeurtenissen van den grooten volkeren krijg heen, brengt dit bericht toch tot huivering. Het was te verwachten. Eenmaal het standpunt aannemende, dat hij leider van den opstand was, moest een veroordeeling volgen. Het proces wees ook op die beslissing. En toch heeft de huivering ons allen bevangen: Christiaan de Wet, zes jaren in de gevangenis als rebel.

De bijzonderheden van 't geding hebben geen nieuwe gezichtspunten van beteekenis gebracht.

De opstand werd op touw gezet bij wijze van protest tegen den veldtocht in D. Zuid-West Afrika. Deze werd als een aanvallenden oorlog beschouwd en daarom afgekeurd. Had het een verdediging van het eigen grondgebied gegolden, dan zou men zich aangemeld hebben om onder Br. vlag op te trekken. De opzet was niet tegen den koning geweest, ook niet om een republiek uit te roepen. Het ging tegen de politiek, die Botha ten opzichte van D. Zuid-West Afrika wilde voeren. „Wilde de regeering niet naar hun protest luisteren, dan zou de republikeinsche vlag geheschen worden", zoo heeft de Wet reeds op de vergadering van Lichtenburg gesproken. In die redeneering ligt zijn geheele politiek, de geheele door hem gevolgde gedragslijn opgesloten: met de regeering wilde hij de Z. Afrik. kolonie tegen een aanvaller verdedigen, maar besloot de regeering tot een aanvallenden oorlog, dan keerde hij haar den rug toe. Maar ook daarna bleef hij alleen in verzet tegen de Botha-politiek. Hij wilde in geen geval gemeene zaak maken met de Duitschers.

De Europeesche oorlog in Oost-Afrika.

In Maart heeft een reeks ontmoetingen tusschen Duitschers en Engelschen plaats gehad bij de grens nabij het Victoria-Nianzameer. Van beide zijden is een telegram gepubliceerd, beide partijen kennen zich daarin de overwinning toe.

Onbevooroordeeld vergeleken, lijkt ons 't voordeel meer aan de D. dan aan de Br. zijde te zijn gebleven.

De D. haastten zich vooreerst al veel meer dan hun tegenstanders om over den uitslag te telegrafeeren. De Eng. gaven hun bericht zelfs alleen naar aanleiding van het Wolff-telegram. Maar hierin alleen zou de aanwijzing van 't behaalde voordeel toch niet mogen worden gezocht.

De D. spreken van een gevecht om den berg Erok, ten N.-W. van den Kilimandsjaro, op den 2en Maart, waarbij 57 rijdieren werden buitgemaakt en een Engelschman werd gevangen genomen. Dit spreken de E. niet tegen.

Evenmin wordt ontkend dat op het Tanganjikameer een E. en een Belgisch officier en een machinegeweer in D. handen vielen.

Tegenover de D. afdeeling onder kapitein von Haxthausen, zonden de E., wat ze noemen, „een kleine strijdmacht met wat artillerie en cavalerie", maar die dan toch niet onwaardig werd gekeurd voor het commando van kolonel Hixton.

Den 9en Mrt. had een ontmoeting onder de 2 commandanten plaats. Volgens D. lezing, trok de E. macht, die voor een deel uit haar stelling was geworpen, zich terug na een gevecht van elf uur. De D. verloren 1 man gedood, 2 licht gewond, 2 vermist. Volgens de E. lezing, boden de D. dapper tegenstand, meermalen werd man tegen man gevochten, zij trokken ten slotte, door dicht gewas en duisternis beschermd, terug.

Een verkenning wees den volgenden dag uit, dat de D. zich ten Z. van de Mara-rivier hadden teruggetrokken. Volgens berichten van inboorlingen zouden zij gedesorganiseerd en gedemoraliseerd zijn.

Maar nader blijkt, dat den 23en Mrt. de D. afdeeling, die in Br. gebied staat, aangevallen is. De Br. bron maakt van den uitslag alleen melding met een: „de vijand trok over zijn eigen grens terug", hetgeen inderdaad welsprekend zou wezen. Maar niet wordt weerlegd, wat de D. bron reeds had vermeld: „Wij werden aangevallen door 2 compagnieën Indiërs en 2 compagnieën Askari's, die tot 250 M. naderden, doch werden afgeslagen en snel in vrachtauto's den aftocht bliezen. Wij maakten 2 machinegew., veel patronen, een lichtseintoestel en een auto buit. Aan D. zijde werden alleen 3 Askari's gedood, de vijand liet 10 gesneuvelden en 1 gewonde in onze handen".

Japan in Indochina.

Op het gerucht dat tusschen de Fransche en de Japansche regeeringen onderhandelingen zouden zijn aangeknoopt, om de Japansche artikelen onbelast in Indochina binnen te laten, is in dat gedeelte der Fransche pers, dat nog aandacht voor koloniale aangelegenheden heeft, een storm van verzet

opgegaan. De min of meer breed opgezette commentaren komen op het volgende neer.

Die vrijstelling zou een ramp zijn voor den Franschen uitvoerhandel. Het moederland zet een handelscijfer van meer dan 100 millioen francs p. j. met de kolonie om, dit gaat geregeld toe.

Niet alleen de leveranciers en fabrikanten, die er zaken doen, zullen er echter door worden getroffen, deze toch zullen dan een nieuw afzetgebied in Frankrijk zelf of elders gaan zoeken, waardoor de geheele handel in 't moederland een terugslag zal voelen.

Tot nu toe kon de Fr. ondernemer met voordeel aan de vreemde mededinging het hoofd bieden, dank zij de vrijstelling van invoer. Vreemde waren, met name de Japansche, waren aan een hoog recht onderworpen. Die bescherming wordt onmisbaar verklaard. De aardrijkskundige ligging bevoordeelt Japan ten opzichte van Indochina zóó, dat kans op mededinging met succes is uitgesloten, als de Fr. handel niet wordt beschermd. Matig genomen is de vrachtprijs van Saigon—Japan op 15 fr. per ton te stellen, terwijl hij voor Saigon tot een Europeesche haven 60 fr. is. Bij deze verhouding weten de Japanners nog goede zaken te maken voor zijden, katoenen artikelen, levensmiddelen en conserven. Vervalt het tarief, dan zal Indochina met Japansche waren worden overstroomd.

Zou de vrijhandelaar hierbij willen opmerken, dat die overstrooming niet ten nadeele is van de bewoners van Indochina zelf, die dan alles tegen lager prijs kunnen krijgen, hij zal voor het argument der overstrooming door „Japanners" zelf vermoedelijk meer kunnen meevoelen.

De deuren der groote Fr. kolonie zullen worden opengezet voor de Jap. immigratie. Jap. handelshuizen en banken zullen er zich vestigen. De Europ. huizen kunnen hun koffers dan wel pakken. Fr. zal bestuurder worden van een kolonie leeg voor 't Fr. belang. Alleen als Fr. de Jap. overheersching beter acht voor 't land, zou dit toelaatbaar zijn, en nog alleen wanneer men het rechtmatige niet erkent van nationaal egoisme.

De stoomvaartmaatschappijen zullen in de uitsluiting deelen; de Fr. vlag zou geleidelijk uit de Chineesche wateren verdwijnen. Groote Fr. maatschappijen hebben zich offers van allerlei aard getroost om in Indochina belangrijke ondernemingen tot stand te brengen. Daarvoor zijn onderzoekingen, proeven, opofferingen in geld, menschen, ondernemingsgeest noodig geweest, dit alles zou, vóórdat het de in vooruitzicht gestelde vruchten heeft kunnen afwerpen, aan de grondleggers worden ontnomen, om het den Japanners ten goede te doen komen.

Zoo zou de vermindering der douanerechten ook nog haar gevolg hebben voor den algemeenen ondernemingsgeest, die het vertrouwen in koloniale ondernemingen zou verliezen, hetgeen zeker in strijd is met het streven der Fr. regeering, die zich in de laatste jaren heeft beijverd om dit vertrouwen aan te moedigen.

Eindelijk wordt nog gewezen op den indruk, die de maatregel op de inlandsche bevolking zou maken. Velen, die zonder werk kwamen, zouden een aantal ontevredenen gaan vormen. De concessie aan Japan gedaan zou door den inlander als een bewijs van zwakheid worden beschouwd. Deze factoren, samenwerkende met den uittocht van vele Fr. en den intocht van vele Japanners, zouden zeker niet zonder beteekenis blijven voor de verhouding van 't Fransche bestuur tot de bevolking.

Zooals wij in den aanvang zeiden, heeten deze beschouwingen nog slechts tegen een „gerucht" te zijn gericht, maar de felheid waarmede wordt opgetreden, doet in dezen tijd toch vermoeden, dat er meer dan een gerucht in 't spel is.

Jenever aan de Goudkust.

Een der voornaamste tijdschriften van de Goudkust, de Nation, geeft verschillende inlichtingen over den handel in spiritualiën, die o.i. aandacht in ruimen kring verdienen te trekken. Wij ontleenen er het volgende aan.

De invoer van sterke dranken dreigt een gevaar voor de kolonie te worden, schrijft het blad. Volgens het toenemend aantal vergunningen, neemt het misbruik in angstwekkende mate toe. Die vergunningen zijn niet beperkt tot de steden en groote dorpen, in de kleine gehuchten, ver van de druk bezochte paden, is sterke drank te verkrijgen, zelfs daar, waar nog geen andere invoer-artikelen zijn doorgedrongen.

Twee zendelingenvereenigingen hebben de regeering op het kwaad gewezen, zonder eenige voldoening van haar poging te bereiken. Zij moesten vernemen dat 't aantal vergunningen in de laatste jaren niet is uitgebreid, maar de Nation meent de juistheid hiervan in twijfel te moeten trekken.

Een groot gedeelte van den jenever en den rhum wordt gebruikt bij de begrafenis-plechtigheden. In tegenspraak met het plechtige der ceremonie, zijn er vaak uitspattingen aan verbonden, waarbij de sterke drank een rol is gaan vervullen.

De Britsche regeering verkeert hier in een bijzondere positie. Zij voelt zich, ook door de gesloten tractaten, geroepen het door den invoer verkregen geld te besteden voor onderwijs en andere middelen ter opheffing van het zedelijk peil der bevolking en ter bevordering van haar algemeen belang. Een groot procent van de inkomende rechten wordt gehaald uit de alcoholische dranken. Daalt dit, dan zullen openbare werken en voorgenomen verbeteringen achterwege moeten blijven, en reeds tot stand gebrachte instellingen moeten verdwijnen.

De zegeningen van de westersche ontwikkeling gekocht door den jenevervloek! Wel heel, heel duur, en te duur, die koop.

Mücke te Berlijn.

Onze onderstelling, dat het landingstroepje van de Emden, dat met den schoener Ayesha de avontuurlijke reis naar de Roode Zee had weten te volbrengen, nu niet naar Duitschland zou terugkeeren, maar eerst nog deel zou nemen aan den strijd van 't Turksche leger, is niet bewaarheid. De commandant van 't detachement althans, de kapitein Mücke, is te Berlijn aangekomen en wordt daar gevierd en gehuldigd op een wijze, die in dit standpunt van den oorlog ten volle te begrijpen is. Waar hij zich, met het IJzeren kruis 1e en 2e kl. vertoont, is hij het voorwerp van ovatiën. Officieel is hij de gast der hoogste autoriteiten.

OOST- EN WEST-INDISCH LITERATUUR-OVERZICHT.

De commandant van het Leger des Heils over Bali en Lombok.

Op 31 Maart vertrok ik, schrijft Kol. de Groot in de Strijdkreet, in gezelschap van dokter Terburgh, inspecteur van den geneeskundigen dienst, met de van Linschoten van Soerabaja, om even op Boeleleng den resident te ontmoeten. Vandaar vertrokken wij naar Ampenan en arriveerden daar Donderdagavond. Dadelijk vertrokken wij naar Mataram om daar onzen intrek te nemen.

Mataram, zoo wel bekend uit den overval van 1894, toen generaal van Ham zoo verraderlijk overvallen werd en met hem een kleine 100 officieren en manschappen het leven lieten.

Lombok, een prachtig, rijk land. Overal welvaart. De prachtige sawavelden zijn daar het grootste bewijs van.

Den volgenden morgen vertrokken wij, in gezelschap van den ass.-res., die ons met zijn auto bracht naar Selong, waar wij het bestaande leprozendorp zouden bezoeken. Begunstigd door prachtig weer vlogen wij over de effen vlakke wegen door de prachtige streken. Links van ons lagen de rijk sawavelden, rechts de woningen der welvarende bevolking, die wij in de patja's of in de sawa's zagen. Ook zagen wij vele groepjes hier en daar bezig om de vechthanen te masseeren en ze gereed te maken voor een hanengevecht, wat aanstaande was.

Mooie landschappen, prachtige natuur-tafereelen en vergezichten, vele tempels, waar den goden geofferd wordt, dat was, wat ik zag op Lombok.

Maar ik zag nog meer. Een groot aantal hutjes aan de zee; het dorp, waar een gedeelte van de melaatschen geborgen was, die op Lombok zijn; ongeveer 150 in getal. Een droevigen indruk maakte deze groep huisjes, waarin de ongelukkigen zich bevonden, die slecht verzorgd werden en in betreurenswaardige omstandigheden zich daar bevonden.

Dokter Terburgh, de man, die met alle kracht werkt aan de lotsverbetering van deze ongelukkigen, was het dadelijk met mij eens, dat dit niet de geschikte plaats was.

Toen wij den volgenden morgen terug kwamen, vergezeld van den controleur Rijkens en den controleur van Midden Lombok, alsmede den dokter djawa, bezochten wij een hoog gelegen, uitgestrekt bosch, een terrein, onmiddellijk aan den hoofdweg gelegen, welke plaats dadelijk met algemeene stemmen gekozen werd voor het oprichten van een kolonie voor 400 mannen, vrouwen en kinderen. Spoedig zullen wij daar meer van hooren.

Het vroegere vorstenverblijf, thans als passangrahan ingericht, werd nog door ons bezocht. Groote vijvers, prachtige tempels; een heerlijke, koele badgelegenheid in zuiver water. Waarlijk een schoon verblijf, het Loo van Nederland.

Na het vertrek van Lombok kwamen wij spoedig aan den overkant, om Bali binnen te trekken. Met hetzelfde doel maakten wij ons op.

De inspecteur, dokter Terburgh, had echter ook de vaccineregeling en dat nam ook tijd in beslag.

Door den controleur werden wij op last van den ass.-resident begroet, die ons spoedig per auto naar Den Passer bracht, de plaats, waar de vroegere inlandsche vorst woonde, die ons leger in 1905 gewapend tegemoet trok, met al zijn mannen en vrouwen en kinderen, die een heldhaftigen dood stierven.

Dat er door ons bestuur veel vooruitgang is gemaakt, is overal merkbaar. De wegen en bruggen die aangelegd zijn, toonen aan, dat er hard gewerkt is.

Wij hebben Bali doorkruist van Zuid naar Noord; de bestaande leprozen-inrichting bezocht, die er treurig uitzag; weinig of geen verzorging hadden de ongelukkigen. Gelukkig, dat de resident van Bali en Lombok een bekwaam bestuursambtenaar is, die vooruitstrevend is en diep gevoelt, dat er verbetering noodig is voor deze ongelukkige menschen in de Indische samenleving.

Voorwaar een grootsche en schoone taak voor het Leger des Heils, om het lot van deze lijders te kunnen verzachten.

Nadat wij den ouden vorst, Goesti Aslanteh, bezocht hadden in zijn paleis, trokken wij naar Midden Bali om een hoog en groot stuk land uit te kiezen, waarin wij dan ook prachtig slaagden.

Niet minder dan 1000 leprozen bevinden zich op dit aan natuurschoon zoo rijke eiland. Want prachtig zijn de vruchtbare sawahvelden; de veestapel over het algemeen zoo mooi, dat de Hollandsche boeren van Friesland, Noord-Holland en Gelderland er van zouden watertanden.

Ontelbaar is het aantal tempels, waar den goden geofferd wordt. De godsdienst der bevolking is het Hindoesch en de zeden en gewoonten zijn volgens de adat van hun godsdienst. Kastevermenging werd vroeger met den dood, thans met levenslange verbanning gestraft. Lijkverbranding gaat op vaste tijden geregeld voort. De hanengevechten zijn schier algemeen; in iedere kampong vindt men de ronde, gevlochten bamboe-mandjes, waar de hanen bijzonder gevoed en voortdurend gemasseerd worden, om altijd gereed te zijn voor het gevecht.

Van alle kanten komt het volk toestroomen en, zooals bij de races van de europeanen, wordt er bij de hanengevechten sterk gedobbeld door de Baliërs.

Geboren kunstenaars zijn de Baliërs, eerste klasse boetseerders en beeldhouwers en het werk, door hen vervaardigd, getuigt van hun bekwaamheid en natuurlijken aanleg. Tevens een fier en kloek volk, rijzig en welgevormd; de vrouwen loopen voor het meerendeel ongekleed tot haar lendenen. Indien het in mijn macht was, zou ik scheepsladingen zeep naar Bali en Lombok willen zenden en dan trachten een algemeene schrob- en boenpartij te organiseeren, want hoe prachtig dit natuurvolk ook gebouwd is, als men in hun nabijheid komt ruikt men dadelijk, dat reiniging hoogst noodzakelijk is.

Met de hulp van God en de toewijding van onze officieren zal het leger des heils medewerken om het lijden van deze arme leprozen te verzachten en hen te reinigen van hun onreinheid. Deze inrichtingen zullen „paleizen van barmhartigheid" worden, waarin de „patiënten" goed verzorgd en verpleegd zullen worden. (Java-Bode).

Kultuurschool te Soekaboemi.

Omtrent deze inrichting schrijft de Ind. Mercuur het volgende (ontleend aan het Bat. Handelsbl.).

Het aantal aanvragen om toelating tot de Kultuurschool is dit jaar al verbazend groot, zoodat velen teleurgesteld zullen moeten worden. Den teleurgestelden zij medegedeeld, dat de toeloop tot de middelbare landbouwschool te Buitenzorg lang zoo groot niet is en de eischen van toelating tot de voorbereidende klasse hiervan gelijk zijn aan die, welke voor de Kultuurschool zijn gesteld. De leertijd is wel wat langer, maar de vooruitzichten zijn dan ook zooveel beter.

Onder de gegadigden voor de vakschool zijn er verscheidenen, die reeds één of twee jaren een middelbare school, o.a. de K. W. S., hebben bezocht. Met ingang van het nieuwe leerjaar wordt er aan de Kultuurschool een voorbereidende klasse verbonden. Deze klasse is toegankelijk voor jongens, die een Hollandsch-Inlandsche school doorloopen hebben. Zij zal ongeveer een dertigtal leerlingen tellen. Hiermede wordt dus aan onze inlandsche jongens een nieuwe weg geopend,

waarlangs zij zich een bestaan kunnen verwerven. Onderwijs in de Nederlandsche taal zal hoofdzaak zijn en praktisch landbouw-onderwijs zullen de leerlingen nog in het geheel niet genieten. Het volgende jaar wordt de afdeeling boschbouw belangrijk uitgebreid.

Teysmannia.

Afl. 3 bevat o.a.: Ziekte overbrengende insecten, door H. J. Wigman Jr. — Iets over de cultuur van Teosinte, door D. J. G. van Setten. — Entomologiese aanteekeningen, door P. E. Keuchenius. — Dry-farming (slot), door Dr. C. J. J. van Hall. — Mededeelingen over rubber, door Dr. K. Gorter. — Witte mieren in theetuinen. — Onder de rubberverzamelaars in Zuid-Amerika.

Dr. C. Kerbert.

Woensdag 16 Juli was het 25 jaar geleden, dat Dr. C. Kerbert als directeur van het Kon. Zoölogisch Genootschap „Natura Artis Magistra" werd benoemd. Hoewel met het oog op de tijdsomstandigheden de jubilaris verlangd had, dat aan dezen gedenkdag geen openbaar huldebetoon verbonden zou zijn, wilden zijn vele vereerders dezen dag toch niet onopgemerkt laten voorbijgaan en kwam een breede schade hem in den middag gelukwenschen en onder aanbieding van bloemen en geschenken, o.a. fraaie teekeningen van verschillende kunstenaars, hulde brengen.

Ook ons is het een behoefte er hier op te wijzen, dat Dr. Kerbert door zijne betrekking mede nauw verbonden is aan Indië, en veel heeft gedaan om de kennis van dat land in wijderen kring te verspreiden. Door de uitgebreide verzamelingen van „Artis" heeft heel Nederland, en Amsterdam in het bijzonder, een blik kunnen slaan op de vele schatten, die Indië ook in dit opzicht oplevert. Door de ethnographische afdeeling kan men het leven der Indische bevolking, zoowel in huis als daar buiten, in beeld aanschouwen.

Het Mewi-feest der Kaja-kaja's.

Over pater Vertenten, die missionaris is te Okaba in de buurt van Merauke op Nieuw Guinea's Zuidkust, hebben wij meermalen geschreven. Hij is de zendeling-teekenaar, die mooie potlood-teekeningen maakt van de leelijke koppen zijner Papoea's. Nu schrijft hij in de laatste nummers der Annalen van het Missiehuis te Tilburg over het Mewi-feest; men zou 't kunnen noemen het varkensfeest, omdat er vele varkens geslacht en gegeten worden, maar zoodoende raakt men niet de kern der zaak; het eten behoort bij het feest, is echter niet het feest. Vermoedelijk mag men het mewi-feest noemen de ceremonieele verbreking van den band, die tot nu toe de gestorvenen en de overlevenden bijeenhield; men slacht de varkens boven de graven; daarna vergeet men de dooden voor goed en trekt de stokken uit den grond, die de plaats der graven aanwezen. Overigens moet men niet te veel vragen, of, beter, niet te veel verklaring verwachten; hunne voorouders deden aldus en dat is zoo gebleven. Indien, zegt pater Vertenten, een dezer menschen in den carnavalstijd tot ons kwam, en vragen zou waarom iedereen zoo zot doet, we zouden hem met hetzelfde kluitje in 't riet sturen. Soms schijnt het of er iets geheimzinnigs achter steekt, maar het is niet over de beteekenis van het feest, dat men achterhoudend is, meer over de aankleeding, over de mise-en-scène. Blijkbaar ontbrak er iets aan; het feest was niet heelemaal in orde, want een sneltocht behoort er bij, het feestelijk binnenbrengen van menschenhoofden. Men bedwingt de neiging, maar uitgeroeid is zij niet. Dat is, zegt de schrijver, een kwestie van tijd, van genade, van ware beschaving. Zoo is reeds tot NieuwGuinea de onderscheiding doorgedrongen in beschavingen van meer dan een soort.

Het voornaamste moment van het feest is de verschijning van de hoemoem, de mannen met de reusachtige hoofdversiersels. Zij komen tegen het aanbreken van de schemering en wie daarbij wil zijn, moet den wekker op halfvier zetten; de dans is dan in vollen gang; het is pikdonker en er waait een koude wind, die de dansers doet huiveren. De danstoestel, die op het hoofd gedragen wordt, is kunstig ineengezet van klapperblad-nerven, die als een stralenkrans ontspringen uit een vogel- of vischfiguur. Een ieder neemt zijn eigen totem, een dier, waarmede hij zich verwant gevoelt; de afbeelding daarvan rust op het hoofd van den drager en daarboven steekt een lange lat uit, waaraan een bamboe-koker met rammelende vruchtjes bevestigd is.

Pater Vertenten geeft van deze hoemoems en hun onderdeelen verscheidene schetsen in het bovengenoemde artikel over het Mewi-feest. In het museum voor Volkenkunde is bij de verzameling van Nieuw-Guinea een dergelijk toestel tentoongesteld, dat door bemiddeling van het Missiehuis te Tilburg de eigendom van het museum werd; bij dit merkwaardig stuk, van welks beteekenis thans iets meer bekend geworden is, hangt een serie foto's, die verschillende soorten van deze bij ceremonieele dansen gebruikte toestellen doet zien. (Ontleend aan de N. R. Ct. van 22 dezer).

De Indische Mercuur.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 24: Overzicht van de rietsuikerindustrie in de voornaamste landen van productie gedurende de laatste 5 jaren, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — De bestrijding van de rijstboorders op Java, door J. J. Paerels. — Bulletin van het Deli-Proefstation te Medan, door P. Hondius Jr. — De kruidnagelkultuur van Zanzibar. — De overzeesche handel en de oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. Enz.

Weekblad voor Indië.

In No. 4 een uitvoerig en geïllustreerd artikel over de Bataviasche bedelaarskolonie (stichting van controleur Eyken.) — Voorts het levensbericht van Jhr. A. A. A. Ploos van Amstel, overleden te Batavia (met portret), door M. v. Geuns.

Leeszaal Heulstraat 17.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing liggend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag, welke dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 's morgens 9—6 uur 's namiddags:

De Planter, De West Suriname, De Surinaamsche Bode, Sumatrapost, Sumatrabode, De Padanger, De Sumatra Courant, Javabode, Bat. Nieuwsblad, Soer. Handelsblad, Nieuwe Soer. Courant, Deli Courant, Atjeh's Nieuws- en Advertentieblad, Preangerbode, Javasche Courant, De Locomotief, De Banier, Het Witte Kruis blad, De Nieuwe Vorstenlanden, De Hofstad, enz., benevens 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften en tal van Brochures, Jaarverslagen, enz.

Verscheidene periodieken, waaronder:

Hou en trou, Vrede door Recht, De Stem van Indië, Tijdschrift voor economische geographie, Nederl. Zendeling-Genootschap, Indisch Genootschap, Weekblad voor den handeldrijvenden en industrieelen middenstand, Exportblad, Cultura, Deutsche Kolonial Zeitung, Ned. Zendingsbode, Weekblad voor Indië met Dames Weekblad, Insulinde, Deutsche Wochenzeitung für Niederland und Belgien, La Gazette de Hollande, Ned. Staatscourant, enz.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging:

VERGADERING VAN HET HOOFDBESTUUR van de vereeniging „Oost en West", op *Zaterdag 3 Juli 1915*, ten $1\frac{1}{2}$ ure n.m. in het »American Hotel«, Leidsche plein te Amsterdam.

Agenda:

1. Notulen van de vorige vergadering (zie K. W. van 23 Juli 1914, no. 30).
2. Bespreking van de agenda voor de Algemeene Vergadering.
3. Benoeming van den heer Dr. G. A. J. Hazeu, Directeur van O. en E. m. v., tot lid van de Studie-Commissie.
4. Verzoek van de afdeeling Arnhem tot uitbreiding van haar grensgebied.
5. Wat verder ter tafel zal worden gebracht.

De Secretaris,
(w. g.) GROOSS.

JAARLIJKSCHE ALGEMEENE VERGADERING van de Vereeniging »Oost en West«, op *Zaterdag 3 Juli 1915*, ten $2\frac{1}{2}$ uur n.m. in het »American Hotel«, Leidsche plein te Amsterdam.

Agenda:

1. Opening.
2. Notulen van de vorige Algemeene Vergadering (zie K. W. van 13 Aug. 1914, no. 33).
3. Het jaarverslag van het hoofdbestuur over 1914 (zie K. W. van 27 Mei 1915, no. 22).
4. Het jaarverslag over 1914 van de Studie-commissie (zie K. W. van 1 April 1915, no. 14).
5. Idem van het Koloniaal Arbeids- en Informatiebureau „Oost en West" (zie K. W. van 10 Juni 1915, no. 24).
6. Idem van den Inlichtingendienst (zie K. W. van 10 Juni 1915, no. 24).
7. Rekening en verantwoording van het geldelijk beheer over het jaar 1914 (zie K. W. van 17 Juni 1915 no. 25).
8. Begrooting voor het jaar 1916 (zie K. W. van 17 Juni 1915 no. 25).
10. Voorziening in 6 vacatures in het Hoofdbestuur, ontstaan door periodiek aftreden der navolgende leden:
    Amsterdam: Th. P. Almerood;
    Apeldoorn: J. H. Calmeijer;
    Breda: J. C. van Reijn;
    Groningen: Prof. Dr. J. F. van Bemmelen;
    Haarlem: J. P. Th. J. Brondgeest;
    Nijmegen: F. E. Luitjes.

    Gestelde candidaten:

    Amsterdam: 1. Th. P. Almerood, 2. A. Zon;
    Apeldoorn: 1. J. H. Calmeijer, 2. G. Koldewijn;
    Breda: 1. J. C. van Reijn, 2. E. G. A. Taenzer;
    Groningen: 1. Prof. Dr. J. F. van Bemmelen, 2. Prof. Mr. Ph. Kleijntjes;
    Haarlem: 1. J. P. Th. J. Brondgeest, 2. H. F. Wagenaar Reisiger;
    Nijmegen: 1. F. E. Luitjes, 2. A. de Willigen.
11. Statuten-wijzigingen: (zie bijgaand overzicht van den financieelen toestand der Vereeniging, de daarbij gevoegde voorgestelde wijziging van art. 13 der statuten en ook punt 2 van de notulen van de Hoofdbestuursvergadering van 31 Oct. 1914, opgenomen in het K. W. van 12 Nov. 1914, no. 46).
12. Het Dagelijksch Bestuur te machtigen eventueel op de statuten-wijzigingen de goedkeuring der Regeering te vragen en desvereischt de nadere van Regeeringswege gewenschte formeele veranderingen voor die goedkeuring aan te brengen.
13. Mededeelingen betreffende:
    a. het Koloniaal Weekblad;
    b. het Koloniaal Arbeids- en Informatiebureau;
    c. de Studie-commissie;
    d. de beweging tot ondersteuning van de noodlijdenden in de kolonie Curaçao.
14. Vaststelling van de plaats waar de algemeene vergadering in 1916 zal worden gehouden.
15. Wat verder ter tafel zal worden gebracht.

De Secretaris,
(w. g.) GROOSS.

Vereeniging OOST en WEST.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Schrijf-, Kopiëer- en Vertaalwerk.
Teeken- en Schilderlessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Lessen in moderne talen.	Ademgymnastiek en hygiënisch spreken.
Fransche-, Duitsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Lessen aan spraakgebrekkigen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Handwerklessen.	Dame als Lectrice of Dame van gezelschap.
Paedagogische adviezen	Kinderjuffrouw in Indië.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Ieplaan 11.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs enz.

☞ Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in **Laan van Meerdervoort 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, van Lumeystr. 100,	's-Gravenhage,	Javaansch, Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46,	Leiden	Javaansch, Maleisch, Madoereesch.
C. LEKKERKERKER, Insp. Inl. Onderw. Witte Singel 92.	„	Maleisch, Javaansch, Madoereesch, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië.
H. TH. KAL, Laan van Meerdervoort 239	's-Gravenhage,	Javaansch, Madoereesch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Adriaanstraat 47bis,	Utrecht,	Maleisch. Soendaneesch. Battaksch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „*Oost en West*", Heulstraat 17, Den Haag zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. **Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.**
door J. H. en H. B.

Prijs: 1 exemplaar **f 0.10.** 50 ex. **f 2.80.**

Voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 2.20** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

b. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven.**
door T. J. BEZEMER.

Prijs: 1 exemplaar **5 cent.** 50 ex. **f 2.—;**

Voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 1.55** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. Onze West:
De Kolonie Suriname, door REMAN IRÜS;

II. **De Kolonie Curaçao,** door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás" te Curaçao.
Prijs per exemplaar **f 0.25** en f 0.03 frankeerkosten

b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.15** per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.